

for deres geografiske institutter. Bogen indledes med hele 83 sider med summaries på fransk, tysk, græsk, italiensk og spansk. Publikum er forskningssamfundet og europainteresserede med faglige forudsætninger.

Christian Wichmann Matthiessen

U. Palludan: Øresundsbroens muligheder – Øresundsbroen, andre broer, trafik og fremtid.

Fremad, København, 1994. 151 s., ill., 22 cm. DKK 188,-.

Bogen er en debatbog med et velgennemtænkt bud på mulige udviklingsforløb. Udgangspunktet er, at Øresundsbroprojektets konsekvenser er umulige at forudsige. Fremtiden er ukendt. Derfor er de mange prognoser, der hidtil er udarbejdet, stort set værdiløse. Men fremtiden er også påvirkelig og broprojektet giver helt nye muligheder. Bogen diskuterer sådanne muligheder. Den stiller dermed indirekte krav om aktiv handling. Øresundsbroprojektet præsenteres som enestående, nemlig som en forbindelse mellem to isolerede bysystemer med hvert sit sociale system. Potentialet er en byfusion, en de facto integration, der skønnes at åbne nye udfoldelsesmuligheder. Kulturlivet kan få et løft og adgangen til naturværdier forbedres. Der kan opstå ny økonomisk dynamik, en slags regional pendant til Europas indre marked. Fusionen kræver aktiv medvirken fra ledere, ikke mindst de lokale myndigheder. Byfusionen er kun en af flere sandsynlige udviklingsretninger. Andre scenarier er "samarbejde mellem København og Malmö" og "ingen integration". Samarbejdssceneriet er et skræmmebillede på slet håndtering af muligheder, mens status quo-sceneriet demonstrerer, hvad der kan ske, hvis alle forholder sig afventende. Den måde, hvorpå forfatteren præsenterer de tre scenarier, er præget af, at han faktisk tror på alle tre. De er alle sandsynlige og præsentationen demonstrerer, at vi selv former fremtiden. Intet kommer af sig selv. Udvikling er et spørgsmål om vilje (og evne) til at fremme et bestemt mål. Vil man ingenting, sker der ingenting. Nøjes man med uforpligtende samarbejde uden afgivelse af kompetence, så opnår man kun lidt. Vil man integration, så får regionen netto 30.000 nye arbejdspladser og det regionale produkt forøges med 20 mia. kr. pr. år. Så er den samfundsøkonomiske forrentning af den faste forbindelse på ca. 100%. Trods Øresundsbroprojektets unikke status rummer bogen et case study over San Francisco Bay Area, hvorfra der drages forskellige paralleller til det fremtidige Øresundsområde. Forfatteren diskuterer desuden miljøpolitik, trafikudvikling, bysystem, regional økonomi og anlægssalternativer. Her præsenteres et helt anderledes nuanceret syn på problemer og perspektiver end det, medierne udbreder. Analyserne opnår dermed en troværdighed, som man kan håbe, vil brede sig til aviser, radio og fjernsyn, der aktuelt ikke er præget af hverken nuancer eller alsidighed. Bogen om Øresundsbroens muligheder er et velkomment bidrag til at afmystificere udviklingsdebatten. Den er desuden et eksempel blandt andre på, at der faktisk gøres noget for at fortælle Øresundsregionens ledere og borgere, at udvikling kræver visioner og handling.

Christian Wichmann Matthiessen

E. Glässer: Norwegen. 2. völlig überbearb. Aufl. (Wissenschaftlichen Länderkunden, Bd. 14).

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 1993. XII, 273 s. ill., 22 cm. DEM 74,-.

Denne informationsmættede bog om Norges geografi er opdelt i to hovedafsnit. Først en almen eller systematisk del, der for landet som helhed gennemgår hovedtræk af landets historie, de naturgivne betingelser, som præsenteres ret kortfattet, befolkning, bebyggelse og erhverv. Anden del består af regionalstudier: de sydlige lavlandsområder som især er basis for landbruget, byer og centralsteder i syd, et tilsvarende afsnit om den nordlige del af landet, dallandskaberne i syd og til sidst behandles de kendte fjeldlandskaber Hardangervidda, Dovrefjell og Jotunheimen. Et tredje afsnit er et "Anhang" med udvalgte statistiske tabeller, en god og omfattende litteraturoversigt samt et stikordsregister, som er uundværligt til en rigtig brugsbog. Samtlige afsnit er forsynet med tematiske kort over både landskaber og betydende byer samt diagrammer. I visse tilfælde er det muligt at gå i detaljen med udtrækskort fx. over kulturlandskabet i den særegne landbrugsregion Jæren på Vestlandet, eller for dallandskabet i Setesdalen nord for Kristiansand. Her gives detaljer om både markinddeling, dyrkningsmønstre, en række fysiske detaljestrukturer, og udskiftningsproblematikken (ty. Flurbereinigung) bliver der også plads til. Bogen er grundig, gedigen og meget anbefalelsesværdig.

Rolf Guttesen

M. Meurer: Geo- und weideökologische Untersuchungen im Mogod-Bergland Nordwest-Tunesiens: unter besonderer Berücksichtigung der kleinbäuerlichen Ziegenhaltung.

Steiner, Stuttgart 1993. 334 s., ill., 30cm. DEM 164,-.

Dette studie er grundigt, sobert og veldokumenteret. Der er talrige gode illustrationer, fotografier, kort og diagrammer; den meget omfattende litteraturhenvisninger, 17 s., udnyttes fint. Feltarbejdet synes dygtigt udført. Emnet er helt centralt for vurdering af landbruget i mange områder i u-landene. Området for studiet er et marginalt landbrugsområde i det nordligste Tunisia, lidt V for Bizerte. Det er egl. ret begunstiget af et relativt fugtigt, mediterrant klima. Men som helhed er overgræsning meget udbredt, store dele er ramt alvorligt af forskellige typer erosion, og den oprindelige vegetation har været en åben skov af korkeg, som nu i vidt omfang er degraderet til forskellige typer maki og garrigue. Dette skyldes overbefolkning og et alt for stort hold af geder; den vigtigste udnyttelse er ekstensiv græsning af geder, men også brændeindsamling og produktion af trækul er omfattende. Der gives en grundig gennemgang af bio-fysiske ressourcer, især vegetationsforholdene og af græsningspotentialet for geder. Der er langt igen, thi som helhed er potentialet for et bæredygtigt gedehold 1 pr ha, i de undersøgte feltområder var bestanden 2,6-6. I den sidste del af undersøgelsen gives en række begrundede forslag til at forbedre forholdene og optimere udnyttelsen i den snævre sammenhæng: regulere græsningen ved rotation, tage uproduktive dyr ud af bestanden, erosionsbekæmpelse. I den sammenhæng er undersøgelsen vigtig. I det lange løb vil dog også andre erhvervs muligheder for den hastigt voksende befolkning være afgørende.

Henning Mørch